

« فراسوی مدیریت »

سال ششم - شماره ۲۳ - زمستان ۱۳۹۱

ص ۱۴۸ - ۱۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۶/۳

تاریخ پذیرش نهایی مقاله: ۹۱/۱۲/۵

بررسی تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب

رامین حاجی جباری^۱

دکتر سهراب یزدانی^۲

اسماعیل داداشی خاص^۳

چکیده

هدف کلی این مقاله بررسی تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب می‌باشد. در این تحقیق برای اندازه‌گیری متغیر مستقل تحقیق (سیستم اطلاعاتی حسابداری) از چارچوب نظری آلریچ گلیناس شامل ده مؤلفه؛ فن‌آوری، پایگاه داده‌ها، گزارشگری، کنترل، عملیات تجاری، پردازش رویدادها، تصمیم‌گیری مدیریت، توسعه عملیات و سیستم‌ها، ارتباطات و اصول حسابداری و حسابرسی و برای اندازه‌گیری متغیر وابسته (عملکرد سازمانی) از چارچوب نظری خاندوالا شامل قابلیت دسترسی به منابع مالی و تصور ذهنی و وفاداری مشتریان استفاده شده است. فرضیه‌های تحقیق شامل یک فرضیه مهم و دو فرضیه فرعی می‌باشد. این تحقیق از لحاظ هدف از نوع کاربردی و از لحاظ ماهیت و روش از نوع توصیفی - پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل کارکنان بخش اداری - مالی مجتمع فولاد شاهین بناب می‌باشند که با توجه به محدود بودن جامعه آماری، نمونه آماری ۴۰ نفر بود. ابزار سنجش متغیرهای تحقیق، شامل دو پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد که قبلاً پس از توزیع اولیه پرسشنامه‌ها داده‌های آنها وارد نرم‌افزار SPSS شده و روایی و پایایی آنها مورد مطالعه و تأیید قرار گرفته است و سپس با استفاده از آزمون کولموگروف - اسمیرنوف؛ نرمال بودن توزیع داده‌ها در جامعه به تأیید رسیده و لذا جهت تحلیل استنباطی داده‌های جمع‌آوری شده از آزمون‌های آماری پارامتریک تحلیل رگرسیون خطی ساده استفاده گردیده است. با توجه به تحلیل داده‌ها و یافته‌های تحقیق، همه فرضیه‌های تحقیق مورد تأیید قرار گرفته است. نتایج

^۱ - عضو هیأت علمی (مری) دانشگاه آزاد اسلامی، واحد عجب‌شیر، گروه حسابداری، ایران (r.hajjabbari@yahoo.com)

^۲ - عضو هیأت علمی (استادیار) دانشگاه آزاد اسلامی، واحد عجب‌شیر، ایران (s_yazdani2003@yahoo.com)

^۳ - عضو هیأت علمی (مری) دانشگاه آزاد اسلامی، واحد گوگان، ایران (Edadashikhass@bonabu.ac.ir)

نشان می‌دهد که سیستم اطلاعاتی حسابداری بر ابعاد عملکرد سازمانی (قابلیت دسترسی به منابع مالی، تصور ذهنی و وفاداری مشتریان) تأثیر دارد و میزان تأثیر سیستم اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی، بیشتر از تأثیر آن بر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان می‌باشد. نهایتاً بر اساس یافته‌های تحقیق پیشنهادهای کاربردی ارائه گردید.

واژه‌های کلیدی: سیستم اطلاعاتی حسابداری، عملکرد سازمانی، قابلیت دسترسی به منابع مالی، تصور ذهنی و وفاداری مشتریان.

مقدمه

تحولات سال‌های اخیر در عرصه فن‌آوری اطلاعات با آثار بسیار گسترده‌ای بر سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری همراه بوده است. کمتر سازمان یا شرکتی را می‌توان یافت که بهره‌گیری از نظام‌های اطلاعاتی استقرار یافته بر مبنای فن‌آوری نوین را تجربه نکرده باشد. افزایش رقابت جهانی و تغییرات مداوم در فن‌آوری پردازش اطلاعات، برای مدیران و حساب‌رسان مسئول پیاده‌سازی، ایجاد و نظارت بر معیار داخلی در سازمان، چالش‌های جدیدی را بوجود می‌آورد. از طرف دیگر، بسیاری از سازمان‌ها به دلیل تغییرات سریع رخ داده دریافته‌اند که تحصیل مهارت‌های تکنیکی به منظور اعمال سیاست‌ها و رویه‌ها مشکل می‌باشد. فن‌آوری اطلاعات، فرصت ویژه‌ای را برای حل مسائل تجاری و راهبردی و فنی ارائه می‌کند (عرب‌مازار یزدی و خسروی، ۱۳۸۶، ۷۳). از آنجایی که مهمترین وظیفه یک مدیر گرفتن تصمیمات مختلف در شرایط متفاوت است، در عصری که شرایط ناپایدار رقابتی، محیط بسیار متغیر در مقابل سازمان‌ها قرار داده، تنها عاملی که می‌تواند سازمان و مدیران را در مواجهه با این شرایط موفق کند داشتن اطلاعات مؤثر و کارآمد است. اطلاعاتی که لازمه تصمیم‌گیری در شرایط اقتصادی و استراتژیک می‌باشد. سیستم‌های اطلاعاتی می‌توانند چنین اطلاعاتی را در اختیار مدیران و کاربران قرار دهند. سیستم‌های اطلاعاتی نقش مهمی در زندگی سازمانی نوین داشته و دنیای کسب و کار، تجارت و مدیریت را دچار دگرگونی شگرفی نموده است. در بکارگیری سیستم‌های اطلاعاتی، مدیران بیش از پیش باید از اثرات ناشی از سیستم‌ها به سازمان و افراد آگاهی داشته و تدابیر لازم را جهت همزیستی با آنها بوجود آورند. سیستم‌های اطلاعاتی کارآمد سیستم‌هایی هستند که زمینه‌های رشد اقتصادی-

اجتماعی جامعه خود را فراهم آورده و آن را بطور مؤثر تحت تأثیر قرار داده و پایه‌های اعتماد به خود را بر مبنای اطلاعات صحیح و درست پی‌ریزی می‌نمایند. یکی از مهمترین این سیستم‌ها که زیرمجموعه سیستم اطلاعاتی مدیریت است سیستم اطلاعاتی حسابداری بوده که به عنوان ابزار مهم تهیه کننده اطلاعات مناسب جهت اتخاذ تصمیم به شمار می‌رود (عرب مازاریزدی و خسروی، ۱۳۸۶، ۷۸). سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان مهمترین زیرمجموعه سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت، وظیفه تبدیل داده‌های مالی به اطلاعات مالی را بر عهده دارد. گزارشات مالی‌سالیانه از مهمترین دستاوردهای این سیستم است که برای گروه‌های مختلفی از استفاده‌کنندگان برون و درون سازمانی در چارچوب مشخصی ارائه می‌شود. گسترش فزاینده و پیچیدگی فعالیت‌های اقتصادی از یک سو و لزوم فراهم آوردن اطلاعات دقیق و وسیع از طریق سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری از سوی دیگر به تدوین اصول و ابداع روش‌ها و راه-حل‌های نوین حسابداری و تسریع در دگرگونی شیوه‌های متعارف در چند دهه اخیر انجامیده است.

قلمرو سنتی حسابداری که فرآیند ثبت، طبقه‌بندی، تلخیص و انعکاس عملیات تجاری بود، از دهه ۶۰ میلادی با تعاریف و بیانیه‌هایی که از جانب انجمن حسابداران آمریکا و از طریق بیانیه تئوری‌های بنیادی حسابداری که توسط انجمن مزبور انتشار یافت، وارد قلمرو نوین خود شد. بیانیه مزبور که در سال ۱۹۶۶ انتشار یافت تعریف زیر را از حسابداری به دست می‌دهد: «حسابداری عبارت است از فرآیند شناسایی، اندازه‌گیری و ارائه اطلاعات اقتصادی به استفاده‌کنندگان جهت قضاوت و تصمیم‌گیری‌های آگاهانه». به اعتبار این تعریف، حسابداری رسماً به عنوان یک سیستم اطلاعاتی مطرح گردید و به واقع نیز بنابر مفاهیم ارائه شده از سیستم اطلاعاتی، سیستم حسابداری خود به عنوان یک سیستم، جزئی از کل سیستم مؤسسه بوده و اثرات متقابل عوامل محیطی از قبیل عوامل اقتصادی، سیاسی و اجتماعی را نیز در نظر می‌گیرد. حسابداری دارای تمامی ویژگی‌های یک سیستم اطلاعاتی است. بدین معنی که دارای اجزاء و مؤلفه‌های به هم پیوسته است، با داده‌های ورودی تغذیه می‌شود، به پردازش داده‌ها می‌پردازد، هدفمند است و داده‌های پردازش شده را به صورت اطلاعات و گزارش‌های سودمند در اختیار استفاده‌کنندگان قرار می‌دهد (فخاریان، ۱۳۸۴، ۱۸).

اطلاعات از طرفی به عنوان بازخور، مدیریت سازمان را از نتایج و عملکرد واحدها و زیرسیستم‌های مختلف آگاه می‌سازد و در اعمال کنترل فعالیت‌های این واحدها، او را یاری می‌کند و از طرف دیگر، اطلاعات در ردیف منابع مهم سازمانی قرار دارد. همان طور که مدیریت منابع انسانی، مدیریت منابع مالی، مدیریت تولید و نظایر آن در یک سازمان اهمیت دارد، مدیریت منابع اطلاعاتی نیز، به دلیل اهمیت نقش آن در سازمان و پیشرفت‌های روز افزون تکنولوژی مربوطه، از اهمیت و گستردگی خاصی برخوردار است. اطلاعات (پردازش شده و پردازش نشده) خونی است که در رگ‌های سازمان جاری است و سیستم اطلاعاتی وسیله‌ای برای به جریان انداختن این خون در رگ‌های سازمان است (ذاکری، ۱۳۸۶، ۴۶).

سیاست‌های سیستم اطلاعاتی شامل روش‌های به کار گرفته شده برای انجام استراتژی‌های سیستم‌های اطلاعاتی است که در خلال فرآیند برنامه‌ریزی تعیین می‌شوند و فرآیندهای گوناگون برنامه‌ریزی را هدایت می‌کنند. این سیاست‌ها می‌توانند بر حسب سیاست‌های سخت افزاری، نرم افزاری، پرسنلی، سازمانی، توسعه کاربردی، برنامه‌ریزی، مالی و حسابداری گروه‌بندی گردند. سیاست‌های اتخاذ شده سیستم‌های اطلاعاتی بستگی به اهمیت سیستم‌های اطلاعاتی و شرایط محیطی سازمان مربوطه دارد (علی احمدی و احمدوند، ۱۳۸۴، ۱۲۱).

سیستم اطلاعاتی در واقع مجموعه‌ای است از عناصر مرتبط با هم که داده‌ها و اطلاعات را گردآوری، دستکاری و توزیع می‌کند و بازخور دست‌یابی به یک هدف را ارائه می‌دهد (بنائیان، ۱۳۸۷، ۱۴۹).

سیستم اطلاعاتی سازمانی یک سیستم اطلاعاتی برای کار بر روی اطلاعاتی است که به خود سازمان مربوط می‌شوند. سیستم‌های اطلاعاتی سازمانی برای سه مورد انجام عملیات، کنترل عملیات و تصمیم‌گیری در سازمان‌ها استفاده می‌شوند. سیستم‌های اطلاعاتی سازمانی می‌توانند به صورت دستی یا کامپیوتری یا ترکیبی از دستی و کامپیوتری اجرا شوند (امیدوار، ۱۳۸۵، ۲).

پیاده‌سازی سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان‌ها با مشکلات زیاد و نرخ بالای شکست روبروست. عمده‌ترین مشکلات را می‌توان مقاومت کاربران، هزینه‌های بالا، مدت طولانی و عدم مدیریت صحیح دانست. برخی از این مشکلات ناشی از نوع فن‌آوری مورد استفاده در سیستم‌هاست اما بسیاری از آنها مربوط به مدیریت و سازمان

می‌شوند. اگر سیستم‌های اطلاعاتی نتوانند به اهداف خود دست یابند، ممکن است منافی بدست نیاید که از ایجاد آنها مورد انتظار بوده است و سیستم‌ها نتوانند گرهی از مشکلات سازمان را بگشایند (همت فر و کولیوند، ۱۳۸۶، ۶).

اطلاعات حسابداری با مدیریت مسائل کوتاه مدت در حوزه‌هایی از قبیل جریان نقدینگی، مخارج و هزینه‌یابی با فراهم آوردن اطلاعات برای پشتیبانی، کنترل و نظارت می‌تواند به کسب و کار تجاری و بالاصح شرکت‌های کوچک و متوسط کمک کند. متأسفانه، سیستم اطلاعاتی حسابداری به طور سنتی به عنوان حوزه محدود و با تمرکز بر رویدادها در درون سازمان‌ها با فراهم آوردن اطلاعات مربوط به تأمین منابع مالی و دارای جهت‌گیری تاریخی نگریسته شده است. در واقع، کاربردهای اولیه فن‌آوری اطلاعات در حسابداری بر مبنای سیستم‌های پردازش تعاملی بودند که از لحاظ تاریخی بر فرآیندهای حسابداری دستی توسعه یافته منجر شده‌اند. با وجود این، پیشرفت‌ها در حوزه‌های حسابداری، فن‌آوری اطلاعات و سیستم‌های اطلاعات در طول دو دهه گذشته به روش‌های جدیدی بر نقش‌های سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری توجه کرده‌اند و امکان ثبت اطلاعات فراتر از داده‌های تاریخی مربوط به تأمین منابع مالی را فراهم آورده است. در نتیجه، اطلاعات حسابداری اکنون در دیدگاه وسیع‌تر نگریسته شده و داده‌های آینده محور، خارجی و غیرمالی را در بر می‌گیرد (Mauldin, 1999, 23).

قابلیت اطلاعات حسابداری از طرفی این است که بخشی از اطلاعات پایه‌ای را نشان می‌دهد که مدیران در اختیار دارند. بنابراین ارزش اطلاعات حسابداری نسبی است زیرا تصمیم‌گیرنده منابع اطلاعاتی دیگری از جمله مشاهده مستقیم فرآیندها یا شهود نیز در اختیار دارد. با وجود این، فرم‌های اطلاعاتی تلخیص شده در سیستم، با قوت خاص اطلاعات حسابداری را در بر گرفته و ارتباطات را تسهیل می‌کند (Wall, et al, 2011, 94).

سیستم اطلاعاتی حسابداری با بهره‌گیری از سایر دانش‌ها و تکنیک‌ها، از جمله تئوری‌های مدیریت، تئوری سیستم‌ها، تکنیک‌های کنترل و تکنولوژی اطلاعات، نظام منسجم و اطمینان بخش اطلاع رسانی با استفاده‌کنندگان مختلف درون سازمان و بیرون از سازمان را تشکیل می‌دهد. اهمیت و تأثیرگذاری گزارش‌های قابل استخراج و ارائه از سیستم اطلاعاتی حسابداری موجب شده است که این سیستم بیش از سایر زیر سیستم‌های تشکیل دهنده سیستم جامع اطلاعاتی مدیریت، ذره‌بین کنترل‌ها قرار گیرد. مکانیزم‌های کنترل داخلی، بازبینی‌های حسابرسی داخلی و انجام حسابرسی‌های پر طول

و تفصیل حسابرسی مستقل نمونه‌های بارز دامنه کنترل نسبت به کارکرد و اطمینان بخشی سیستم اطلاعاتی حسابداری است (فخاریان، ۱۳۸۴، ۱۸).

در بررسی دامنه عمل سیستم اطلاعاتی حسابداری باید موفقیت سیستم مزبور با سیستم اطلاعاتی مدیریت سنجیده شود. ارتباط بین سیستم اطلاعاتی مدیریت و سیستم اطلاعاتی حسابداری به مفهوم ساده عبارت است از ارتباط کل و جزء. سیستم اطلاعاتی حسابداری یکی از بخش‌های تشکیل دهنده سیستم اطلاعاتی مدیریت است که از تمام ویژگی‌ها و خصوصیات سیستم اطلاعاتی مدیریت برخوردار است؛ هدمند است، دارای ورودی داده‌های اطلاعاتی است، فرآیند پردازش داده را طی می‌کند، محصول اطلاعاتی ایجاد می‌کند، دارای محیط پیرامونی سیستم است و نظام کنترلی و بازخور اطلاعاتی ناظر بر کارکرد آن است. سیستم اطلاعاتی حسابداری مجموعه‌ای است که در هر سازمان وظیفه تولید گونه خاصی از اطلاعات مورد نیاز مدیریت برای استفاده در تصمیم‌گیری‌ها را به عهده دارد. این اطلاعات باید به نحوی پردازش گردد که بتواند به عنوان مبنایی در تصمیم‌گیری‌های مدیران و سایر تصمیم‌گیرندگان مورد استفاده متقابل قرار گیرد. سیستم اطلاعاتی حسابداری عبارت است از مؤلفه و عنصری از سازمان که از طریق پردازش رویدادهای مالی، اطلاعات هشدار دهنده مربوط به ثبت نتایج و اطلاعات مبنایی تصمیم‌گیری را در اختیار استفاده‌کنندگان از این گونه اطلاعات قرار می‌دهد (همت فر و کولیوند، ۱۳۸۶، ۴۰).

سیستم اطلاعاتی حسابداری عهده‌دار وظیفه تبدیل داده‌های اطلاعاتی به گزارش‌های سودمند مالی و ارائه آنها به مدیریت درون سازمان و مراجع بیرون از سازمان جهت تصمیم‌گیری می‌باشد. تبدیل داده‌های اطلاعاتی به گزارش‌های مالی در یک سیستم اطلاعاتی حسابداری در قالب فرآیند جمع‌آوری، طبقه‌بندی، پردازش، تجزیه و تحلیل و انتقال (ارائه) اطلاعات صورت می‌گیرد (فخاریان، ۱۳۸۴، ۵۸).

سیستم‌های حسابداری مبتنی بر رایانه، جریان نقدینگی را در سرتاسر سازمان بر یک مبنای تاریخی ثبت و گزارش می‌کنند و اعلان‌های مالی با اهمیتی مانند ترازنامه‌ها و اظهارنامه‌های درآمد را تولید می‌کنند. این سیستم‌ها همچنین پیش‌بینی‌هایی برای شرایط آینده مانند اظهارنامه‌های مالی پروژه و بودجه‌بندی‌های مالی ایجاد می‌کنند. عملکرد مالی یک شرکت در مقابل پیش‌بینی‌های سایر گزارش‌های تحلیلی حسابداری اندازه‌گیری می‌شود. سیستم‌های حسابداری عملیاتی بر حفظ سوابق تاریخی و قانونی،

سوابق و تولید اظهارنامه‌های مالی دقیق تأکید دارند. عموماً، این سیستم‌ها شامل سیستم‌های پردازش مبادلاتی از قبیل سیستم‌های پردازش سفارش، کنترل موجودی، حساب‌های دریافتی، حساب‌های پرداختی، حقوق و دستمزد و دفتر کل هستند. سیستم‌های حسابداری مدیریت بر برنامه‌ریزی و کنترل عملیات کسب و کار تمرکز دارند. آنها بر گزارش حسابداری هزینه، توسعه بودجه‌های مالی و اظهارنامه‌های مالی پروژه‌های و گزارش‌های تحلیلی مقایسه عملکرد واقعی با عملکرد پیش‌بینی شده تأکید دارند (أبرین، ۱۳۸۶، ۲۴۸-۲۴۷).

عملکرد سازمانی، عملکرد نتایج قابل اندازه‌گیری، تصمیمات و اقدامات سازمانی است که نشان دهنده میزان موفقیت و دستاوردهای کسب شده است. هزینه‌ها بخش محوری از عملکرد محسوب می‌شوند و در عین حال عملکرد تقریباً هر هدف رقابتی و تعالی غیرمادی نظیر قابلیت اطمینان، انعطاف‌پذیری، کیفیت و سرعت را نیز در بر می‌گیرد. مدیریت عملکرد ایجاد نظامی برای به کارگیری اطلاعات مربوط به اندازه‌گیری عملکرد سازمان از طریق به کارگیری نتایج ارزیابی عملکرد در تعیین اهداف، تخصیص منابع و آگاهی دادن به مدیران برای حفظ یا تغییر خط‌مشی فعلی به منظور دستیابی به اهداف است. مدیریت عملکرد، فرآیندی استراتژیک و یکپارچه است که با بهبود عملکرد افرادی که در سازمان‌ها کار می‌کنند و با توسعه قابلیت‌های فردی و گروهی، موفقیت پایدار سازمان‌ها را فراهم می‌نماید. سیستم مدیریت عملکرد، سیستمی است که طرح‌ریزی عملکرد و تدوین برنامه‌ها، اجرای برنامه‌های تدوین شده، انجام ارزیابی با کمک نظام‌های ارزیابی و در نهایت بهسازی عملکرد از طریق انجام اقدامات اصلاحی بر اساس بازخورهای دریافتی در مرحله ارزیابی عملکرد را تبیین می‌کند. هدف نهایی سیستم مدیریت عملکرد، تحقق عملکرد سیستم مورد انتظار از سازمان و بهبود مستمر است. بهبود عملکرد نتیجه واقعی تلاشی است که منجر به افزایش سودآوری، افزایش رضایت مشتریان و احساس امنیت مشتریان گردد. اندازه‌گیری عملکرد موضوعی است که غالباً مورد بحث قرار گرفته اما کمتر تعریف شده است. در این راستا نیلی و همکارانش (۱۹۹۵)، اندازه‌گیری عملکرد را به عنوان فرآیند کمی‌سازی فعالیت تشریح می‌کنند. در این تعریف، اندازه‌گیری، فرآیند کمی‌سازی است و فعالیت با عملکرد مرتبط است. سیستم اندازه‌گیری عملکرد، ترکیبی از مجموعه شاخص‌های عملکردی به منظور مشخص کردن چارچوبی مفهومی برای کمک به مجریان ارزیابی عملکرد است.

مدل‌های مفهومی اندازه‌گیری عملکرد در این نقطه اشتراک دارند که هر یک چیدمان خاصی را پیشنهاد می‌دهند که شاخص‌های عملکرد بایستی بر طبق آن ساختار باشند (بیاضی و همکاران، ۱۳۸۸، ۵۰).

بسیاری از مطالعات پیشین تلاش کرده‌اند، تأثیر مستقیم حسابداری یا فن‌آوری اطلاعات بر عملکرد را نشان دهند. با وجود این، چندین مطالعه اخیر نشان داده‌اند که تناسب بین حسابداری و عوامل زمینه‌ای یا بین فن‌آوری اطلاعات و عوامل زمینه‌ای تأثیر مثبتی بر عملکرد دارند. برای مثال کراگ و همکارانش (۲۰۰۲)، دریافته‌اند که شرکت‌ها با همسویی استراتژی فن‌آوری اطلاعات با استراتژی کسب و کارشان بهتر از شرکت‌هایی به فعالیت می‌پردازند که این کار را انجام نداده‌اند. از این رو هدف اصلی از این مطالعه، تشریح تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی بود که در این راستا اهداف فرعی بررسی تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی و بررسی تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان مجتمع فولاد شاهین بناب دنبال شد.

چارچوب نظری تحقیق

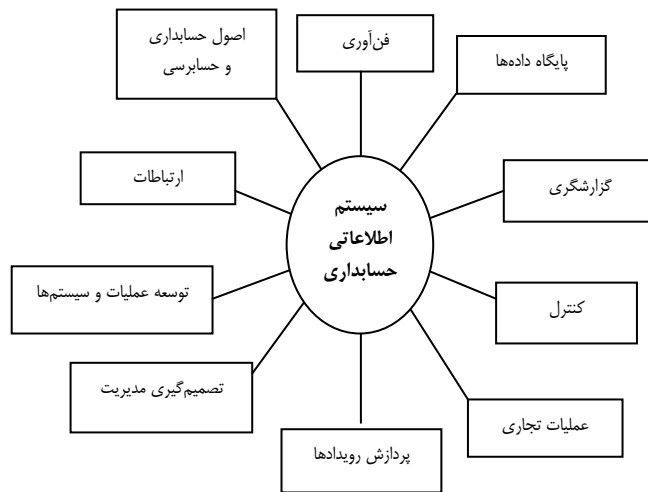
سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری امروزه نقش بسیار مهمی در گردش فعالیت سازمان داشته و در مجموعه محیط اقتصادی کشورها وظیفه‌ای با اهمیت دارند. بسیاری از تصمیمات اقتصادی بر اساس اطلاعات حاصل از این سیستم‌ها اتخاذ می‌شود. سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری باید اطلاعات مربوط، با اهمیت و قابل اعتمادی را در اختیار استفاده‌کنندگان گزارشات مالی قرار دهند تا در مدل‌های تصمیم‌گیری مورد استفاده قرار گیرد.

در مجموع با عنایت به ضرورت و اهمیت مفهوم سیستم اطلاعاتی حسابداری و نقش کلیدی قابلیت پردازش سیستم اطلاعاتی حسابداری، تأثیر سیستم اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب مورد بررسی قرار گرفت. بدین منظور چارچوب نظری سیستم اطلاعاتی حسابداری آلریچ گلیناس^۱ (۲۰۰۲) شامل ده مؤلفه فن‌آوری، پایگاه داده‌ها، گزارشگری، کنترل، عملیات تجاری، پردازش رویدادها،

^۱ - Ulrich Glinass

تصمیم‌گیری مدیریت، توسعه عملیات و سیستم‌ها، ارتباطات و اصول حسابداری و حسابرسی و چارچوب نظری عملکرد سازمانی خاندوالا^۱ (۲۰۰۵) شامل دو مؤلفه قابلیت دسترسی به منابع مالی و تصور ذهنی و وفاداری مشتری مورد استفاده قرار گرفت تا بر اساس آن به این سؤال اصلی پاسخ داده شود که: قابلیت پردازش سیستم اطلاعاتی حسابداری چه تأثیری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب دارد؟ بنابراین به منظور بهبود عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب به بررسی سیستم اطلاعاتی حسابداری در سال ۱۳۸۹ پرداخته شد.

شکل شماره (۱): مؤلفه‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری

¹- Khandwalla

در این زمینه پس از مطالعات اکتشافی سوابق تحقیقاتی انجام شده در رابطه با سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و عملکرد سازمانی به طور عام و بالاخص قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری، با بیان شکاف‌های پژوهشی به برخی از آنها اشاره می‌شود:

طباطبایی‌نژاد (۱۳۸۰) موانع توسعه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای در شرکت‌های تولیدی استان خوزستان را بررسی کرد. نتایج حاصل حاکی از این است که عدم استفاده مدیران از اطلاعات، عدم آگاهی مدیران از قابلیت‌های سیستم‌های رایانه‌ای، پایین بودن مهارت حسابداران در استفاده از قابلیت‌های رایانه، پایین بودن دانش حسابداری متخصصان رایانه و عدم توصیه استانداردهای حرفه در زمینه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای مانع توسعه مناسب سیستم‌های مذکور شده ولی بالا بودن هزینه‌های طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای مانعی برای توسعه آن نبوده است. همچنین داده‌های تحقیق با توجه به میزان تحصیلات، رشته تحصیلی و سابقه کار پاسخ‌دهندگان مورد بررسی قرار گرفته و آزمون‌های آماری نشان می‌دهد که بین آزمون شوندگان با ادراک آنها از موانع توسعه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای رابطه معنی‌داری وجود ندارد.

دستگیر و همکارانش (۱۳۸۲) تأثیر ویژگی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری بر بهبود تصمیم‌گیری مدیران گروه بهمن را بررسی کردند. جامعه آماری این تحقیق تمام مدیران سطوح مختلف گروه بهمن می‌باشد. تعداد این مدیران ۵۰ نفر بوده و با تعاریف عملیاتی متغیرهای مستقل از بیانیه پیشنهادی هیأت استانداردهای حسابداری انگلستان سوالات پرسشنامه طراحی و داده‌ها جمع‌آوری شده است. به طور کلی نتایج نشان می‌دهد که بین وضعیت موجود و مطلوب سیستم اطلاعاتی حسابداری گروه بهمن تفاوت وجود دارد. در عین حال نتایج حاصل از بررسی وضعیت موجود سیستم اطلاعاتی حسابداری گروه بهمن نشان داد که این سیستم، اطلاعات مورد نیاز مدیران را جهت تصمیم‌گیری فراهم ساخته است.

علوی و همکارانش (۱۳۸۳) به منظور رتبه‌بندی عملکرد سازمانی دستگاه‌های اداری - اجرایی به ارائه الگوریتمی با استفاده از مدل ریاضی پرداخته‌اند که این مدل نقش و تأثیر عوامل کیفی و ذهنی را در عملکرد سازمانی به حداقل می‌رساند و عوامل و متغیرهای کمی مؤثر در فرآیند تولید کالاها و خدمات بخش عمومی را در ارزیابی

عملکرد دستگاه‌های بخش عمومی یکپارچه و منسجم می‌کند، از طرف دیگر این مدل از امکانات نرم‌افزاری و سامانه‌های رایانه‌ای پشتیبانی‌کننده مدل‌های ریاضی مورد نظر برخوردار است. از این رو نکته اساسی اولاً تولید مدل‌های ریاضی مناسب، دقیق، معتبر و قابل استفاده است و ثانیاً تولید آمار و اطلاعات مورد نیاز مدل‌ها است. در این صورت می‌توان نتایج و تجزیه و تحلیل‌های مختلف و در سطح گوناگون از عملکرد سازمان‌های بخش عمومی به دست آورد و زمینه مناسب بهبود عملکرد سازمانی و اصلاح و بهسازی روش‌ها و رویه‌های انجام کارها را فراهم آورد و به صورت زمان‌بندی شده عملکرد دستگاه‌ها را ارتقاء بخشید. شاخص‌ها به نحوی تهیه شده که ضمن همسو بودن، هر چه مقدار شاخص بیشتر باشد، بهتر است. از مدل‌های تحلیلی در الگوریتم و از آزمون‌های مورد نیاز جهت اعتبارسنجی روش و نتایج بدست آمده می‌توان استفاده کرد. برای اندازه‌گیری نقش و تأثیر عوامل برون‌زا از تکنیک نگرش سنجی استفاده شده و به کمک روش‌های ریاضی حداقل ارباب با مقدار واقعی این متغیرها ایجاد گردیده است. محققان امیدوارند این امر رضایت‌مندی ارباب رجوع، کاهش هزینه‌ها، سرعت ارائه خدمات و کالاهای و همچنین کاهش حجم و اندازه سازمان را در پی داشته باشد.

یزدانی (۱۳۸۵) با استفاده از روش تحقیق توصیفی و همبستگی و مبتنی بر مدل معادلات ساختاری به بررسی روابط متقابل بین اجزاء سرمایه‌های فکری و اثرات آنها بر عملکرد سازمانی بانک ملت استان تهران پرداخته است. بدین منظور محقق پرسشنامه‌ای با ۵۱ سؤال برای سنجش اجزاء سرمایه‌های فکری طراحی کرده و مقدار عملکرد سازمانی شعب بانک ملت را نیز از طریق تکنیک تحلیل پوششی داده‌ها محاسبه کرده است. در این تحقیق ابتدا با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی مرتبه اول عامل‌های حوزه‌های سه‌گانه سرمایه‌های فکری استخراج گردیده و سپس با استفاده از تحلیل عاملی تأییدی از صحت مدل‌های اندازه‌گیری اطمینان حاصل شده است. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از مدل معادلات ساختاری نشان داده است که بین اجزای سرمایه‌های فکری روابط متقابل نسبتاً قوی وجود داشته ولی این سرمایه‌ها هیچ‌گونه تأثیری بر روی عملکرد سازمانی شعب بانک ملت استان تهران نداشته است. در پایان به منظور تأثیرگذاری این سرمایه‌های فکری بر روی عملکرد سازمانی شعب بانک ملت استان تهران مدل کارت امتیازی متوازن و نقشه‌های استراتژی پیشنهاد گردیده است.

نورعزیزی و همکارش (۲۰۰۵) میزان همسویی سیستم اطلاعاتی حسابداری و عملکرد شرکت را در ۳۱۰ شرکت کوچک و متوسط مالزی ارزیابی کردند. نتایج نشان داد که بخش معقولی از شرکت‌های کوچک و متوسط مالزی همسویی بالای سیستم اطلاعاتی حسابداری را به دست داده‌اند. علاوه بر این گروهی از این شرکت‌ها عملکرد سازمانی بهتری با همسویی کمتر را آشکار ساخته‌اند و این یافته‌ها بر اهمیت همسویی سیستم اطلاعاتی حسابداری و درک الزامات جاری برای اطلاعات حسابداری و استفاده از فن‌آوری اطلاعات به عنوان مهمترین مکانیزم پردازش اطلاعات، افزوده است و از همه مهم‌تر راه‌گشایی برای پژوهش‌های آتی در رابطه با همسویی سیستم اطلاعاتی حسابداری در شرکت‌های کوچک و متوسط، هم در مالزی و هم در سطح جهان می‌باشد.

بولیانه (۲۰۰۷) تناسب بین طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری و عملکرد با یک نوع تحلیل‌گر استراتژیک را در ۸۸ واحد تجاری کانادا بررسی کرد. نتایج حاصل از پرسش‌کاوی و تجزیه و تحلیل داده‌های ثانویه از واحدهای تجاری نشان می‌دهد که برای نوع استراتژیک کاوشگر و با گستره کمتر و برای نوع استراتژیک پشتیبانی سیستم اطلاعاتی حسابداری در گستره وسیع با عملکرد بالاتر مرتبط است. مدیران واحدهای کاوشگر و پشتیبانی به اطلاعات آینده‌نگر، غیر مالی و بیرونی برای تصمیم‌گیری نیاز دارند که تکامل در نیازهای اطلاعاتی پشتیبانی را نشان می‌دهد. همچنین نتایج این پیش‌فرض را تأیید می‌کنند که نیازهای اطلاعاتی واحدهای نوع استراتژیک تحلیل‌گر متفاوت از واحدهای پشتیبانی است. بنابراین حسابداران در تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم‌های اطلاعاتی برای تصمیم‌گیری درگیر هستند. با مدنظر قرار دادن مزیت سیستم اطلاعاتی حسابداری یکپارچه، کارکرد تأمین‌کننده اطلاعات برای حسابداران چالش‌انگیزتر است و آنها بایستی بطور دقیق پیوند بین استراتژی تجاری تدوین شده و حوزه اطلاعاتی فراهم شده بوسیله سیستم اطلاعاتی حسابداری را مورد بررسی قرار دهند و پیوندهای اشتباهی، شناسایی شده و حسابداران بطور فعال در طراحی سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مشارکت کنند.

واسارهللی و همکارش (۲۰۰۸) فرصت‌ها و چالش‌ها برای پژوهش سیستم اطلاعاتی حسابداری را در بستر اقتصاد کنونی و مدل گزارشگری حسابداری سنتی مورد بررسی قرار داده و سؤالات پژوهشی مربوط به سیستم‌های اطلاعاتی تجاری، بیمه و

حسابداری در اقتصاد بلادرنگ را تعیین کرده‌اند. نتایج نشان می‌دهد که شناسایی اداره‌کنندگان و اقدامات تجاری، ساختارهای جدید اطلاعاتی را در این اقتصاد کنونی بر می‌انگیزد. به ویژه پژوهشگران سیستم اطلاعاتی حسابداری نیاز به توسعه ساختارهای گزارشگری جدید دارند که سریع‌تر با اقتصاد واقعی در حال تحول پیوند یابد که شکاف بین پارادایم‌های ترسیم‌کننده امور تجاری و پیش‌فرض‌های نهفته حسابداری را در چندین نقطه پوشش داده و نیازهای سرمایه‌گذاران و قانونگذاران را برآورده کنند و پژوهشگران حسابداری را به ویژه در حوزه سیستم اطلاعاتی حسابداری به موقعیت بالاتری رسانند تا تغییر را پذیرفته و بر نقشی تأکید کنند که آنها را از جایگاه سنتی در حسابداری در اقتصاد کنونی خارج می‌کند.

گیل پادیلا و همکارش (۲۰۰۸) قابلیت‌های حوزه سیستم‌های اطلاعاتی، ارزش و منابع استراتژیک و تأثیر آنها بر عملکرد سازمانی در بخش هتلداری اسپانیا را بررسی کردند. نتایج نشان می‌دهد که حوزه سیستم اطلاعاتی بی‌نظیر و ارزشمندتر و غیر قابل جایگزین موجب عملکرد غیر مالی بهتر می‌شود. همچنین نتایج نشان داد که قابلیت‌ها و منابع که بیشترین تأثیر بر عملکرد هتل دارند منابع فنی درونی و بیرونی و قابلیت‌های حوزه سیستم اطلاعاتی تحت تأثیر روابط بالقوه با استفاده‌کنندگان و در واحدهای مختلف هتل هستند. از طرف دیگر یافته‌ها حاکی از آن است که قابلیت‌های سازمانی تأثیر خاصی بر عملکرد غیر مالی به ویژه در رابطه با کیفیت سازمانی دارد. این تحقیق به استقرار چارچوب جدید تجزیه و تحلیل در ادبیات بر روی مدیریت سیستم اطلاعاتی با ارائه دیدگاه تحلیلی، برای مطالعه توسعه استراتژیک خصوصیات سیستم اطلاعاتی کمک می‌کند که مبتنی بر نگرش منبع محور از شرکت است و از این نظر که به شناسایی منابع و قابلیت‌های سیستم اطلاعاتی کمک می‌کند از اهمیت بسزا و نوینی در توسعه برتری‌های متمایز هر هتل دارد.

کرسی و همکارش (۲۰۱۰) به روش پژوهش کیفی با استفاده از مصاحبه‌های نیمه ساختارمند از رئیس واحد حسابداری و یا رئیس واحد حسابرسی داخلی چهار شرکت بزرگ از میان شرکت‌های صنعتی پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار ایتالیا، تأثیر قانون بر سیستم اطلاعاتی حسابداری را با تحلیل پذیرش استاندارد بین‌المللی حسابداری و استاندارد بین‌المللی گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار دادند. یافته‌ها حاکی از آن است که شرکت‌ها، رویکردهای متفاوتی در اجرای استلزامات حقوقی به کار می‌برند و از

آنجایی که قانونگذاران یاد می‌گیرند که قانون باید تغییر رفتاری مؤثری را ارائه دهد و باید طبق عوامل معین عمل کند، لذا محققین مدلی را بسط و توسعه داده‌اند تا مشخصه‌های آنها از جمله تعهد مدیریت عالی، ترکیب تیم پروژه استاندارد بین‌المللی حسابداری، عدم تقارن اطلاعاتی، مدت استعلام بهاء، تاریخچه بین‌المللی را مورد شناسایی قرار دهد. نتایج نشان می‌دهد که بکارگیری مدل ارائه شده ابزار مفیدی برای اجرای اثربخش تغییر و تحولات مورد نیاز قانونگذاران و شرکت‌ها است.

وال و همکارش (۲۰۱۱) با بررسی مفهومی دیدگاه‌های مختلف درباره اطلاعات حسابداری برای تصمیم‌گیری مدیریتی از جمله نظریه استراتژیک، کارگزاری و هنجاری به این موضوع پرداخته‌اند که اطلاعات حسابداری می‌تواند تصمیم‌گیری مدیریتی را به دو روش یکی مستقیم به عنوان ورودی و دیگری به طور غیر مستقیم با تأثیرگذاری بر رفتار مدیران تحت تأثیر قرار دهد. از دیدگاه تطبیقی دریافته شده است که رویکردها در مدیریت ارزش ذی‌نفع بیش از حد پیشرفته‌اند به ویژه نقش اطلاعات در مدیریت ارزش سهامدار مبین تکنیک‌های مربوط به حسابداری هستند و همچون مدل‌های محرک ارزش یا سنج‌های عملکرد مبتنی بر درآمد مازاد بر ارزش فزاینده شرکت متمرکزند. در مقابل تکنیک‌های مربوط به حسابداری در پشتیبانی تصمیم‌گیری مدیریتی در مدیریت سهامدار به خوبی پیشرفته نیستند. تاکنون رویکردها بر گروه‌های سهامدار انتخابی متمرکز بودند و فقط به طور اثربخشی چند بعد خلق ارزش سهامدار را نشان می‌دادند. از طرف دیگر از دیدگاه مفهومی، یافته‌ها مشخص می‌کند که خلق ارزش سهامدار نیاز به رویکرد یکپارچه‌تر برای پاسخ‌دهی به این سؤال است که ارزش سهامدار ایجاد شده یا تقلیل یافته است. بررسی تکنیک‌های حسابداری مدیریت برای خلق ارزش سهامدار و ذی‌نفع نشان داد که مدیریت خلق ارزش سهامدار می‌تواند متکی به تکنیک‌های پیشرفته حسابداری مدیریت باشد. برای تصمیم‌گیری مدیریتی، رویکرد ارزش سهامدار، اطلاعات تسهیل‌گر و تأثیرگذار تصمیم را فراهم می‌کند، بنابراین رویکرد هنجاری به سوی خلق ارزش سهامدار بر طبق یافته‌های این تحقیق مناسب تکنیک‌های حسابداری مدیریتی نیست و پژوهش در رشته حسابداری با حرکت پایدار به کمک تکنیک‌ها از طریق دو نوع اطلاعات مذکور راهنمایی برای ایجاد ارزش سهامدار در وضعیت‌های مختلف فراهم می‌کند.

روش تحقیق

در این تحقیق، جامعه آماری، کارکنان بخش اداری- مالی مجتمع فولاد شاهین بناب می‌باشد که تعداد آنها ۶۰ نفر بود. با توجه به محدود بودن حجم جامعه آماری، کل جامعه آماری به عنوان نمونه مورد بررسی در نظر گرفته شد. ابزار سنجش متغیرهای تحقیق، شامل دو پرسشنامه محقق ساخته با تکیه بر چارچوب نظری منتخب در این تحقیق و شاخص‌های عملیاتی و تعدیل شده سیستم اطلاعاتی حسابداری و عملکرد سازمانی می‌باشد که قبلاً روایی و پایایی آنها مورد مطالعه قرار گرفته و برای متغیرهای سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و عملکرد سازمانی ضریب آلفای کرونباخ محاسبه و به ترتیب ۰/۸۷ و ۰/۹۲ بدست آمد. به روش پیمایشی پس از توزیع پرسشنامه بین کارکنان، ۴۰ پرسشنامه جمع‌آوری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های بدست آمده از پرسشنامه‌های جمع‌آوری شده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی استفاده شده است. برای آزمون فرضیه‌های تحقیق پس از توزیع اولیه پرسشنامه‌ها، داده‌های آنها وارد نرم افزار SPSS شد. همان طور که در جدول شماره (۱) مشاهده می‌شود آزمون کولموگروف- اسمیرنوف سطح معنی‌داری را برای متغیر وابسته (عملکرد سازمانی) ۰/۰۷ نشان می‌دهد که بیشتر از ۰/۰۵ است. پس فرض نرمال بودن توزیع داده‌ها در جامعه به تأیید رسیده و برای آزمون تأثیر متغیر مستقل بر وابسته در چارچوب آمار پارامتریک، تحلیل رگرسیون خطی ساده برای آزمون فرضیه‌ها مورد استفاده قرار گرفته است.

جدول شماره (۱): آزمون کولموگروف- اسمیرنوف برای بررسی نرمال بودن متغیر مستقل تحقیق

میزان	تعداد	میانگین	انحراف معیار	حداکثر فاصله قدر مطلق	مقدار مثبت	مقدار منفی	اسمیرنوف- کولموگروف- مقدار	معنی داری سطح
سیستم اطلاعاتی حسابداری	۴۰	۸۲/۸۵	۸/۹۱	۰/۲	۰/۱۱	-۰/۲	۱/۳۷	۰/۰۷

یافته‌های پژوهش

یافته‌های حاصل از بررسی و آزمون فرضیه‌های تحقیق به شرح زیر می‌باشد:
فرضیه اهم: قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد.

این فرضیه بوسیله ترکیبی از ۲۶ سؤال مربوط به سیستم اطلاعاتی حسابداری (میزان دسترسی به دانش فن‌آوری، استفاده از تکنولوژی پیشرفته، کسب دانش تکنولوژی، کمیت و نوع داده‌های قابل دسترسی، تنوع پایگاه داده‌ها، بکارگیری روش‌های نوین بازیابی داده‌ها، تهیه گزارش‌های متنوع، برون‌داده‌های (خروجی‌های) مورد نیاز و مطلوب، کنترل عملیاتی کسب و کار تجاری، برخورداری از مهارت‌های کنترل عملیات سازمان، شناخت از مراحل کنترل، گستره و محدوده فعالیت‌های سازمان، کارکرد مراکز عملیاتی سازمان، فعالیت‌های انجام یافته و در حال انجام، ثبت و ضبط رویدادها، آگاهی از اطلاعات پردازشی، تعهد به رویدادهای پردازش شده، تناسب اطلاعات با نوع تصمیم، سبک‌های مدیریت پرسنلی و ترجیحات تصمیم‌گیرنده، استفاده از سیستم‌های هوشمند، طراحی و اجرای اثربخش سیستم‌های اطلاعاتی، رعایت شرح وظایف توسعه سیستم‌های اطلاعاتی جدید، برخورداری از مهارت‌های ارتباطی کار با سیستم، کسب دانش فنی انتخاب و ارزیابی راهکارها، آگاهی از اصول و روش‌های صحیح حسابداری، برخورداری از دانش تخصصی حسابداری) و ۲۱ سؤال مربوط به عملکرد سازمانی اندازه‌گیری شده است. با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون که سطح معنی‌داری کوچکتر از حداقل ۰/۰۵ است، تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب تأیید می‌گردد. بدین ترتیب که با اطمینان ۹۵٪ می‌توان بیان نمود که میزان تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر متغیر عملکرد سازمانی ۰/۴۷ می‌باشد.

جدول شماره (۲): ضرایب پارامتر فرضیه اهم مربوط به متغیر عملکرد سازمانی

نتیجه آزمون	سطح معنی داری	t محاسبه شده	β ضریب رگرسیون	عنوان متغیر
رد فرض H_0	۰/۰۰۰	۴/۵۹	۰/۴۷	سیستم اطلاعاتی حسابداری
رد فرض H_0	۰/۰۰۱	۳/۶	۳۶/۵۲	عرض از مبدا

لذا مدل رگرسیون بین سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان متغیر مستقل و قابلیت دسترسی به منابع مالی و تصور ذهنی و وفاداری مشتریان به عنوان متغیرهای وابسته در مجتمع فولاد شاهین بناب به صورت زیر می‌باشد:

$$Y = 0.47 X_1 + 36.52$$

پس می‌توان بیان نمود که یک واحد افزایش در متغیر سیستم اطلاعاتی حسابداری باعث افزایش متغیر عملکرد سازمانی به میزان ۰/۴۷ در مجتمع فولاد شاهین بناب می‌شود.

فرضیه فرعی اول: قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد.

این فرضیه بوسیله ترکیبی از ۲۶ سؤال مربوط به سیستم اطلاعاتی حسابداری و ۱۰ سؤال مربوط به قابلیت دسترسی به منابع مالی (میزان تنوع گزارشات، بهبود تصمیم‌گیری مدیریتی، اشتباهات مالی، شفافیت عملیات مالی، تأخیر در پرداخت‌ها، کنترل مالی، تأمین به موقع منابع مالی سازمان، تسریع تبادل اسناد تجاری، سرعت جریان نقدی، ریسک سودآوری) اندازه‌گیری شده است. با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون که سطح معنی‌داری کوچکتر از حداقل ۰/۰۵ است، تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی مجتمع فولاد شاهین بناب تأیید می‌گردد. بدین ترتیب که با اطمینان ۹۵٪ می‌توان بیان نمود که میزان تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی ۰/۲۴ می‌باشد.

جدول شماره (۳): ضرایب پارامتر فرضیه فرعی اول مربوط به متغیر قابلیت دسترسی به منابع مالی

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	t محاسبه شده	β ضریب رگرسیون	عنوان متغیر
رد فرض H_0	۰/۰۰۰	۴/۱۱	۰/۲۴	قابلیت دسترسی به منابع مالی X_2
رد فرض H_0	۰/۰۱۱	۲/۶۸	۱۵/۷۴	عرض از مبدا

لذا مدل رگرسیون بین سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان متغیر مستقل و قابلیت دسترسی به منابع مالی به عنوان متغیر وابسته در مجتمع فولاد شاهین بناب به صورت زیر می‌باشد:

$$Y = 0.24 X_2 + 15.74$$

پس می‌توان بیان نمود که یک واحد افزایش در متغیر سیستم اطلاعاتی حسابداری باعث افزایش در متغیر قابلیت دسترسی به منابع مالی به میزان ۰/۲۴ در مجتمع فولاد شاهین بناب می‌شود.

فرضیه فرعی دوم: قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد. این فرضیه بوسیله ترکیبی از ۲۶ سؤال مربوط به سیستم اطلاعاتی حسابداری و ۱۱ سؤال مربوط به تصور ذهنی و وفاداری مشتریان (میزان تعامل مناسب، کاهش زمان انتظار، دسترسی به اطلاعات مورد نیاز، تأمین انتظارات، تأمین خدمات مورد نیاز، جلوگیری از برخوردهای سلیقه‌ای کارکنان، کاهش مراجعات غیرضروری، سهولت و سرعت پاسخگویی، کاهش تشریفات زائد اداری، اعتماد، رضایت از تولیدات سازمان) اندازه‌گیری شده است. با توجه به نتایج بدست آمده از تحلیل رگرسیون که سطح معنی‌داری کوچکتر از حداقل ۰/۰۵ است، تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان در مجتمع فولاد شاهین بناب تأیید می‌گردد. بدین ترتیب که با اطمینان ۹۵٪ می‌توان بیان نمود که میزان تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر متغیر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان ۰/۲۲ می‌باشد.

جدول شماره (۴): ضرایب پارامتر فرضیه فرعی دوم مربوط به متغیر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان

نتیجه آزمون	سطح معنی‌داری	t محاسبه شده	β ضریب رگرسیون	عنوان متغیر
رد فرض H_0	۰/۰۰۰	۴/۲۹	۰/۲۲	تصور ذهنی و وفاداری مشتریان X_3
رد فرض H_0	۰/۰۰۰	۳/۹۷	۲۰/۷۷	عرض از مبدا

لذا مدل رگرسیون بین سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان متغیر مستقل و تصور ذهنی و وفاداری مشتریان به عنوان متغیر وابسته در مجتمع فولاد شاهین بناب به صورت زیر می‌باشد:

$$Y = 0.22 X_3 + 20.77$$

پس می‌توان بیان نمود که یک واحد افزایش در متغیر سیستم اطلاعاتی حسابداری باعث افزایش در متغیر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان به میزان ۰/۲۲ در مجتمع فولاد شاهین بناب می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری کلی

نتیجه حاصل از فرضیه اهم تحقیق نشان داد که قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد و این نتیجه با نتایج تحقیقات دیگری همچون تحقیق امیلیو بولیانه (۲۰۰۷) و تحقیق مالکوم کینگ و همکاران (۲۰۰۵) و تحقیق محسن دستگیر و همکاران (۱۳۸۲) و تحقیق محسن طباطبایی‌نژاد (۱۳۸۰) مبنی بر اینکه نوع طراحی سیستم اطلاعاتی حسابداری و گستره آن با در نظر گرفتن استراتژی‌های تدوین شده سازمان همراه با مشارکت حسابداران به طور فعال در کمک به تصمیم‌گیری مدیران و در نهایت بهبود و ارتقاء عملکرد سازمان، همچنین عدم استفاده مدیران از اطلاعات، عدم آگاهی مدیران از قابلیت‌های سیستم‌های رایانه‌ای به عنوان موانع توسعه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری و از طرف دیگر کارکرد سیستم اطلاعاتی حسابداری به عنوان سیستم پشتیبان تصمیم در بهبود تصمیم‌گیری مدیریت همخوانی داشته و به این امر که عملکرد کارکنان همسو با تصمیم‌گیری مدیریت باشد کمک کرده و در نهایت منجر به بهبود عملکرد سازمانی می‌شود.

نتیجه حاصل از فرضیه فرعی اول نشان داد که قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر قابلیت دسترسی به منابع مالی مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد و این نتیجه با نتایج تحقیقات دیگری همچون تحقیق آنتونی گیل پادیلا و همکاران (۲۰۰۸) حاکی از تأکید بر اینکه منابع استراتژیک و قابلیت‌های حوزه سیستم‌های اطلاعاتی بر عملکرد سازمانی تأثیر داشته و طراحی و استقرار سیستم اطلاعاتی بی‌نظیر و مناسب موجب بهبود عملکرد سازمان خصوصاً در ارتقاء کیفیت

فعالیت‌های سازمان و در نهایت منجر به توسعه خصوصیات سیستم اطلاعاتی می‌شود همخوانی داشته و به نقش بسیار مهم و اهمیت بسزای مدیریت اطلاعات با توسعه سیستم اطلاعاتی حسابداری با شناسایی و دسترسی به منابع مالی در رسیدن به مزیت رقابتی شرکت‌ها تأکید می‌کند.

نتیجه حاصل از فرضیه فرعی دوم نشان داد که قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر تصور ذهنی و وفاداری مشتریان مجتمع فولاد شاهین بناب تأثیر دارد و این نتیجه با نتایج تحقیقات دیگری همچون تحقیق ابوالقاسم علوی و همکاران (۱۳۸۳) همخوانی دارد و بر استفاده از امکانات نرم‌افزاری و سامانه‌های رایانه‌ای پشتیبانی کننده مدل‌های ریاضی و کمی در ارزیابی عملکرد سازمان‌ها تأکید می‌کند و همچنین به کارگیری فرم‌های خاص طراحی را در رتبه‌بندی عملکرد سازمان‌ها جهت جمع‌آوری آمار مورد توجه قرار می‌دهد تا داده‌های مورد نیاز شاخص‌های مناسب، دقیق، معتبر و قابل استفاده در تولید آمار و اطلاعات مورد نیاز مدل‌ها فراهم شود و زمینه‌های مناسب بهبود عملکرد سازمانی و اصلاح و بهسازی روش‌ها و رویه‌های انجام کارها و زمان‌بندی عملکرد سازمان ارتقاء یابد که نهایتاً رضایت‌مندی مشتریان، کاهش هزینه‌ها، سرعت ارائه کالاها و خدمات را در پی دارد، بنابراین بر عنصر بسیار مهم منابع انسانی (کارکنان و مشتریان) در کسب دستاوردهای سازمان و میزان موفقیت آن و افزایش احساس امنیت مشتریان و در کل وفاداری مشتریان به شرکت تأکید می‌شود.

از آنجا که در تحقیقات قبلی بطور مجزا سیستم اطلاعاتی حسابداری و عملکرد سازمانی یا خصوصیات و موانع توسعه و بهبود آنها و یا همسویی آنها مورد بررسی قرار گرفته بود لذا در این تحقیق میزان تأثیر قابلیت پردازش سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری بر عملکرد سازمانی مطالعه و آزمون شده است و از این حیث دارای جنبه جدید و نوآور بوده و موجب بهره‌مندی مدیران شرکت‌های مشابه از نتایج این تحقیق می‌شود. بنابراین ضروری است که بر سیستم اطلاعاتی حسابداری در مجموعه ساختار سازمانی به منظور ارائه فعالیت‌های پشتیبانی با قابلیت‌های بالا و به صورت الکترونیکی ارزش داده شود تا با جذب و حفظ نیروهای کارآمد، منابع اطلاعاتی با کیفیت، جهت کسب نتایج مورد انتظار استفاده شود و با بهره‌گیری مناسب‌تر از فرصت‌ها به صورت صحیح برای رسیدن به عملکرد اثربخش، استراتژی‌های سازمان مورد توجه قرار گیرند. همچنین میزان دسترسی به منابع مالی سودمند، پیش‌بینی‌هایی برای شرایط آینده مانند

اظهارنامه‌های مالی پروژه‌ها و بودجه‌بندی مالی را به نحو مطلوب ایجاب می‌کند. در همین راستا لازم است به سرمایه‌گذاری در فن‌آوری اطلاعات و شناسایی قابلیت‌ها و منابع مالی ارزشمندتر در جهت برنامه‌ریزی و کنترل عملیات توجه شده و زمینه‌ای ایجاد شود تا اطلاعات صحیح و به موقع فراهم شود. از طرف دیگر سازماندهی داده‌های مشتریان در پایگاه داده‌ها درصدد پاسخگویی بهتر و سریع‌تر به خواسته‌ها و نیازهای آنان منجر به تثبیت ارتباط مشتری و وفاداری آن به شرکت می‌شود و در این زمینه نیز با استقرار سیستم مدیریت ارتباط با مشتری در کنار سیستم اطلاعاتی حسابداری و در نتیجه دستیابی مؤثر به اطلاعات مشتریان در سطح محیط بیرونی شرکت (بازار) تصویر مطلوب و وفاداری آنها و افزایش تمایل مجدد برای استفاده از کالاها و خدمات که ضامن بقای شرکت می‌باشد انعکاس یابد و با همسویی و همراستایی سیاست‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری و ارتباط تنگاتنگ و تأثیر آن بر بخش‌های مختلف شرکت موجب کسب موفقیت و بهبود عملکرد سازمانی شود.

منابع:

- ابراین، جمز (۱۳۸۶)، «سیستم‌های اطلاعاتی مدیریت»، ترجمه امیر مانیان، تهران، انتشارات نگاه دانش.
- امیدوار، مجید (۱۳۸۵)، «نوع شناسی سیستم‌های اطلاعاتی»، مجله حسابداری، تهران.
- بنائیان، حمید (۱۳۸۷)، «طراحی سیستم اطلاعاتی مدیریت معاونت اداری- مالی دانشگاه‌ها (مورد پژوهشی واحد اداری مالی دانشگاه خلیج فارس)»، فصلنامه پیام مدیریت، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران، شماره ۲۶.
- بیاضی، علی و محقر، علی و کریمی دستجردی، داوود و معین نجف آبادی، فاطمه (۱۳۸۸)، بررسی تأثیر متغیرهای وضعیتی بر فعالیتهای مدیریت کیفیت و عملکرد سازمان‌های سرآمد ایرانی، نشریه مدیریت صنعتی، دوره اول، شماره اول، صص ۱۳۸-۱۲۵.
- دستگیر، محسن و جمشیدیان، مهدی و جدیدی، عباس (۱۳۸۲)، «بررسی تأثیر ویژگی‌های سیستم اطلاعاتی حسابداری بر بهبود تصمیم‌گیری مدیران: موردی گروه بهمن»، مجله بررسی‌های حسابداری، دانشگاه تهران، شماره ۳۴.
- ذاکری، بتول (۱۳۸۶)، «روش‌های ساخت یافته تجزیه و تحلیل و طراحی سیستم‌های اطلاعاتی»، تهران، سازمان مدیریت صنعتی، چاپ دهم.
- طباطبایی‌نژاد، محسن و سجادی، حسین (۱۳۸۲)، شناسایی موانع توسعه سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری رایانه‌ای در شرکت‌های تولیدی استان خوزستان، فصلنامه مطالعات حسابداری، شماره دوم، انتشارات دانشکده حسابداری و مدیریت دانشگاه علامه طباطبایی، تهران.
- عرب‌مازازی، محمد و خسروی، یاور (۱۳۸۶)، «ارزیابی خطر ناشی از تهدیدهای کنترل داخلی در سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری مبتنی بر رایانه، مجله سیستم‌های اطلاعاتی و فن‌آوری»، سال بیست و یکم، شماره ۱۷۶.
- علوی، ابوالقاسم و جمشیدیان، مهدی و مشرف جوادی، اصغر (۱۳۸۳)، «الگوریتم رتبه‌بندی عملکرد سازمانی دستگاه‌های اداری- اجرایی»، فصلنامه دانش مدیریت، دانشگاه تهران، شماره ۶۴.
- علی احمدی، علی رضا و احمدوند، افشین (۱۳۸۴)، «کاربرد سیستم‌های اطلاعاتی در سازمان»، ماهنامه تدبیر، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی کشور، شماره ۲۱.
- فخاریان، ابوالقاسم (۱۳۸۴)، «کارکرد مدیریت و سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری»، ماهنامه تدبیر، انتشارات سازمان مدیریت صنعتی کشور، شماره ۵۸.

- همت‌فر، محمود و کولیوند، عباس (۱۳۸۶)، «سیستم‌های اطلاعاتی حسابداری»، انتشارات فرهنگ زبان. تهران.
- یزدانی، حمید رضا (۱۳۸۵)، «بررسی روابط متقابل میان اجزای سرمایه‌های فکری (سرمایه انسانی، سرمایه ساختاری، سرمایه مشتری) و اثرات آنها بر عملکرد سازمانی شعب بانک ملت استان تهران»، دانشگاه تهران.
- Boulianne, Emilio, (2007), "revisiting fit between accounting information systems design and performance with the analyzer strategic type ", international journal of accounting information systems, vol.8.
- Corsi, Katia and Mancini, Daniela, (2010), The Impact of Law on Accounting Information System: An Analysis of IAS/IFRS Adoption in Italian Companies, Management of the Interconnected World, pp: 483-491.
- Gelinas, Ulric J., Sutton, Jr. Steve G. (2002), Accounting information Systems. Printed in the United States of America.
- Gil-Padilla, Antonia M. and Toma's F. Espino-Rodri' guez, (2008), Strategic value and resources and capabilities of the information systems area and their impact on organizational performance in the hotel sector, TOURISM Review, vol.63.NO.3, pp.21-47.
- Mauldin E G, Ruchala L V. (1999), " Towards a meta- theory of accounting Information systems, account, organ Soc: 24: 317- 31.
- Noor azizi ismail, Malcolm king, (2005), "firm performance and accounting information systems alignment in Malaysian SMEs, international journal of accounting information systems, vol6.
- Vasarhelyi Miklos A., Alles, Michael G., (2008), the "now" economy and the traditional accounting reporting model: Opportunities and challenges for AIS research, International Journal of Accounting Information Systems, Vol.9, pp: 227-239.

-
- Wall, Friederike & Greiling, Dorothea, (2011), Accounting information for managerial decision-making in shareholder management versus stakeholder management, *Rev Manag Sci*, vol.5, pp: 91-135.